

Α.Δ.Ι.Π.

Ελληνική μετάφραση

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Η μετάφραση από τα Ισπανικά στα Ελληνικά έγινε με ευθύνη του Τμήματος

Επιτροπή εξωτερικής αξιολόγησης

Η αρμόδια επιτροπή για την εξωτερική αξιολόγηση του Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αποτελείται από τους ακόλουθους τέσσερις ειδικούς αξιολογητές επιλεγμένους από τον Επίσημο Κατάλογο που καταρτίστηκε από την ΑΔΙΠ σύμφωνα με τον Ν. 3374/2005:

1. Καθηγητής Antonio Melero Bellido (Συντονιστής)
Universitat de Valencia, Ισπανία
2. Καθηγητής Κωνσταντίνος Δημάδης
Institut für Griechische und Lateinische Philologie, Freie Universität Berlin,
Γερμανία
3. Καθηγητής Ángel Martínez Fernández
Universidad de la Laguna, Ισπανία
4. Καθηγητής Χαράλαμπος Συμεωνίδης
University of Kentucky, ΗΠΑ

Εισαγωγή

- α) Την 18^η Νοεμβρίου 2013, στις 8.30 π.μ., συνήλθε στο ξενοδοχείο η επιτροπή αξιολόγησης του Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας¹ με σκοπό τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την λειτουργία της. Συγκεκριμένα: τη γλώσσα εργασίας, την εξέταση των παραληφθέντων εγγράφων και την ανταλλαγή εντυπώσεων των μελών της επιτροπής για την εσωτερική αξιολόγηση του τμήματος.
- β) Από τις 9.30 μέχρι τις 11.00 έγινε μια συνάντηση πληροφοριακού χαρακτήρα στα γραφεία της Α.Δ.Ι.Π. με τον καθηγητή Ευάγγελο Κουφουδάκη. Στην εν λόγω συνάντηση ο καθηγητής Κουφουδάκης πληροφόρησε την επιτροπή ότι, αφού ξεπεράστηκαν οι εγγενείς δυσκολίες και τα προβλήματα της διαδικασίας αξιολόγησης, η Α.Δ.Ι.Π. αποφάσισε να την πραγματοποιήσει, και εξήγησε το νόημα και τον σκοπό της. Δηλαδή, να γνωρίσουν τα τμήματα την κατάστασή τους, να εκτιμήσουν τα θετικά τους και να συνειδητοποιήσουν τις αδυναμίες τους καθώς και τη σημασία των πιθανών προτάσεων βελτίωσης εκ μέρους της εξωτερικής επιτροπής.
- γ) Σε μια πολύωρη συνεδρία, η οποία έλαβε χώρα στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων, με τους εκπροσώπους της ΜΟ.ΔΙ.Π, την κυρία Αναστασία Παπαδοπούλου και τον κύριο Θανάση Ράπτη, η επιτροπή είχε την ευκαιρία να δέσει ερωτήσεις, να συζητήσει και να επαληθεύσει την αντικειμενικότητα και την αξιοπιστία της έκθεσης της εσωτερικής αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε από το Τ.Ι.Γ.Φ. Σε αυτή τη συνεδρία αναδείχθηκαν τα ακόλουθα:
1. Αναγνώριση των ελλείψεων όπως αυτές περιγράφηκαν στην έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης αναφορικά με την ανεπάρκεια του αριθμού μελών Δ.Ε.Π. του τμήματος (8 μέλη διαφορετικών βαθμίδων για περίπου 600 φοιτητές, δηλαδή αντιστοιχία σχεδόν 75 φοιτητών ανά διδάσκοντα).
  2. Ανεπάρκεια του διοικητικού προσωπικού (ένας διοικητικός και ένας υπάλληλος τεχνικής υποστήριξης). Συνεπώς, η επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το διοικητικό προσωπικό είναι το ελάχιστο και σαφώς ανεπαρκές.
  3. Ο προϋπολογισμός του Τμήματος καλύπτει μόνο τις πάγιες ανάγκες λειτουργίας του (τρέχοντα έξοδα αναλώσιμων, συντήρηση εξοπλισμού, διδακτικό υλικό, κ.τ.λ.). Η επιτροπή δεν μπόρεσε να κατανοήσει την αδυναμία του Τ.Ι.Γ.Φ. να εκτελέσει τον προϋπολογισμό του 2012, ύψους 27.000 ευρώ, η οποία οφείλεται αποκλειστικά σε διοικητικές δυσχέρειες άσχετες με το Τμήμα.
- δ) Η επιτροπή επιθυμεί να σημειωθεί ότι δεδομένης της απεργίας στο Πανεπιστήμιο, δεν κατέστη δυνατό να πραγματοποιηθούν όλες οι προβλεπόμενες συνεντεύξεις του προγράμματος αξιολόγησης, ούτε να επισκεφτεί τις εγκαταστάσεις του υπό αξιολόγηση

---

¹ Στο εξής Τ.Ι.Γ.Φ.

Τμήματος. Ωστόσο, η επιτροπή είχε στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες και τεκμηρίωση για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης.

- ε) Η επιτροπή ευχαριστεί το Τ.Ι.Γ.Φ. και αναγνωρίζει την αμέριστη διάθεση συνεργασίας που επέδειξε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξωτερικής αξιολόγησης, παρέχοντας κάθε πληροφορία και κάθε αποδεικτικό στοιχείο που του ζητήθηκε.

A. Πρόγραμμα σπουδών

- α) Η επιτροπή κρίνει θετικά το πρόγραμμα σπουδών του Τ.Ι.Γ.Φ., ως προς τη δομή, την συνοχή και την ευρύτητά του. Ειδικότερα, κρίνει ως ένα πολύ θετικό στοιχείο την διάρθρωση των σπουδών σύμφωνα με τις αποφάσεις της Μπολόνια, σε μια προσπάθεια προσαρμογής στο γενικό ευρωπαϊκό σύστημα. Το πρόγραμμα σπουδών απαιτεί την απόκτηση 240 πιστωτικών μονάδων, με 10 μαθήματα, 8 υποχρεωτικά, 17-18 υποχρεωτικά ειδίκευσης, 4-5 ελεύθερης επιλογής και μια διπλωματική εργασία 12 πιστωτικών μονάδων. Παρ' όλα αυτά, η προσπάθεια αυτή δεν συνεπάγεται την πλήρη εφαρμογή του σχεδίου της Μπολόνια.
- β) Η επιτροπή θεωρεί ότι η δομή του προγράμματος σπουδών παρέχει μεγάλη δυνατότητα επιλογής, πράγμα το οποίο μεταφράζεται σε υπερβολικό φόρτο εργασίας για τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος.
- γ) Η δομή «τύπου Μπολόνια» του προγράμματος σπουδών εφαρμόζεται σε ένα πανεπιστημιακό πλαίσιο χωρίς αντίστοιχο στα ευρωπαϊκά κράτη. Δηλαδή, μη υποχρεωτική παρουσία φοιτητών στο μάθημα, δυνατότητα απεριόριστης επανάληψης του μαθήματος χωρίς οποιεσδήποτε κυρώσεις, δωρεάν εγγραφή, κ.τ.λ. Το Τμήμα προσπαθεί να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα σπουδών σύμφωνα με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς, σε ένα μη εναρμονισμένο πανεπιστημιακό πλαίσιο, πράγμα που έχει αρνητικές επιπτώσεις τόσο στο διδακτικό και ερευνητικό έργο των καθηγητών όσο και στην εκπαίδευση των φοιτητών.
- δ) Δεδομένου ότι η επιτροπή αξιολογεί ένα νεοϊδρυθέν Τμήμα και ένα πρόγραμμα σπουδών που δεν έχει ακόμα οριστικοποιηθεί, θεωρεί πρόωρο να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του προγράμματος σπουδών.
- ε) Κατά την διαδικασία αξιολόγησης, η επιτροπή επεσήμανε σημαντικές ελλείψεις προσωπικού και υποδομής, που θα συγκεκριμενοποιηθούν στην συνέχεια της παρούσας έκθεσης.

Βελτιώσεις

Η επιτροπή συµμερίζεται το αίτηµα του Τµήµατος να εισαγάγει βελτιώσεις ως προς την εφαρµογή και πραγµατοποίηση του προγράµµατος σπουδών, ως προς το επιστηµονικό και ερευνητικό προσωπικό, ως προς το διοικητικό προσωπικό, ως προς τις υποδοµές (χώροι, γραφεία, βιβλιοθήκη) καθώς και για τη δηµιουργία προγράµµατος µεταπτυχιακών σπουδών που θα ολοκληρώνει την εκπαίδευση των φοιτητών.

Β. Εκπαίδευση

Εκπαιδευτικές µέθοδοι

Μετά την ανάλυση του προγράµµατος σπουδών και τις συµεντεύξεις µε τα µέλη Δ.Ε.Π., η επιτροπή θεωρεί:

- α) Ότι οι εκπαιδευτικές µέθοδοι που ακολουθούνται κατά τη διδασκαλία των διαφόρων µαθηµάτων είναι απολύτως ενδεδειγµένες και επιτυγχάνουν την άρτια κατάρτιση των φοιτητών στα διάφορα γνωστικά αντικείµενα (γλωσσολογία, λογοτεχνία, θέατρο, ισπανικό και ισπανοαµερικάνικο πολιτισµό). Ως αρνητικά σηµεία επισηµαίνονται τόσο το σχετικά χαµηλό γλωσσικό επίπεδο των πρωτοετών, όσο και ο απαράδεκτα υψηλός αριθµός φοιτητών που αντιστοιχούν ανά καθηγητή σε όλα τα µαθήµατα ειδίκευσης. Ο εργασιακός φόρτος, µε 9-12 κατά µέσο όρο διδακτικές ώρες την εβδοµάδα και µε αντιστοιχία ενός διδάσκοντος ανά 80 φοιτητές, είναι δυσβάστακτος. Επιπλέον, ο χρόνος που αναλώνεται σε διοικητικές δραστηριότητες στα πλαίσια διαφόρων επιτροπών στις οποίες συµµετέχει το Τµήµα, αποβαίνει σε βάρος του επιστηµονικού έργου των διδασκόντων.
- β) Δεδοµένης της απεργίας, η επιτροπή αποκόµισε τις πληροφορίες της για την ικανοποιητική συνεργασία καθηγητών-φοιτητών, µόνο από την πλευρά των καθηγητών. Μεταξύ άλλων, το χαµηλό γλωσσικό επίπεδο που επισηµάνθηκε οφείλεται στην απουσία των ισπανικών ως ξένης γλώσσας από τη δευτεροβάθµια εκπαίδευση. Και βέβαια είναι αδύνατη η υποχρεωτική παραµονή δε ισπανόφωνη χώρα γιατί η ισχύουσα νοµοθεσία δεν το προβλέπει. Παρόλα αυτά το Τµήµα Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας προωθεί ικανοποιητικά την κινητικότητα των φοιτητών µέσω του προγράµµατος Erasmus.
- γ) Όσον αφορά στην καταλληλότητα µέσων και πόρων, πρέπει να τονιστεί η έλλειψη συνεργαζόµενων καθηγητών που θα µπορούσαν να έχουν επικουρικό ρόλο στο διδακτικό έργο, π.χ., σε ασκήσεις προφορικού λόγου, στην καθοδήγηση εργασιών, στη βοήθεια στην µετάφραση και ερµηνεία κειµένων, κ.τ.λ.
- δ) Η επιτροπή αδυνατεί να κατανοήσει την απουσία εργαστηρίου πολυµέσων για την εκµάθηση των γλωσσών και των ισπανόφωνων πολιτισµών. Από την άλλη, διαπιστώθηκε ότι σε κάποια µαθήµατα του Τµήµατος γίνεται λελογισµένη χρήση των Τ.Π.Ε. (Τεχνολογίες της

Πληροφορίας και της Επικοινωνίας), τόσο για την διδασκαλία όσο και για την ακαδημαϊκή επικοινωνία με την ευρεία έννοια με τους φοιτητές. Παρ' όλα αυτά και δεδομένων των ελλείψεων που ήδη αναφέρθηκαν, η διδασκαλία πραγματοποιείται μέσω παραδοσιακών μεθόδων στην τάξη με μικρότερη ή μεγαλύτερη συμμετοχή των φοιτητών.

- ε) Το εξεταστικό σύστημα εναρμονίζεται με το ισχύον σύστημα εξετάσεων του Πανεπιστημίου Αθηνών και αντιστοιχεί στο δασκαλοκεντρικό μοντέλο. Οι εξετάσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία είναι κατά βάση γραπτές εξετάσεις, παρά τον προφορικό χαρακτήρα μερικών μαθημάτων, που εμπεριέχονται στο πρόγραμμα σπουδών.

Εκπαιδευτικά εργαλεία

- α) Η επιτροπή θεωρεί, σε γενικές γραμμές, ικανοποιητική την ποιότητα της εκπαίδευσης. Υπάρχουν, πάντως, σημεία που χρειάζονται βελτίωση. Ως παράδειγμα, δημιουργεί έκπληξη το γεγονός ότι διανέμονται στους φοιτητές εργασίες και κείμενα στα Ισπανικά και Ελληνικά, αν και η έντυπη βιβλιογραφία που προτείνεται είναι κατά προτίμηση στα Ισπανικά, Αγγλικά και Γαλλικά. Σε κάθε περίπτωση όμως, η επιτροπή εκτιμά θετικά τις προσπάθειες του Τμήματος να εφαρμόσει τις σύγχρονες μεθόδους εκμάθησης γλώσσας χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, επιλεγμένα εγχειρίδια σύμφωνα με κριτήρια της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, της θεωρίας της ανάλυσης λαδών, κ.τ.λ.
- β) Εκτιμάται επίσης η προσπάθεια του Τμήματος να συμπεριλάβει και να δημιουργήσει διδακτικά υλικά, όπως γραμματικές, λεξικά και άλλα.
- γ) Δεδομένης της απουσίας μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών και της ανάγκης να επικεντρωθεί το διδακτικό βάρος στη γλώσσα, τον πολιτισμό και την λογοτεχνία, οι καθηγητές του Τμήματος αναγνώρισαν ότι ήταν δύσκολο να μεταφέρουν τα αποτελέσματα της έρευνας στην εκπαίδευση.
- δ) Η επιτροπή αξιολογεί πολύ θετικά την προσπάθεια όλων των καθηγητών του τμήματος να διατηρούν ακαδημαϊκές σχέσεις με πανεπιστημιακά ιδρύματα της Ευρώπης και της Αμερικής (προγράμματα ERASMUS, συνεργασία σε ερευνητικά προγράμματα, επίβλεψη διατριβών, κ.τ.λ.). Αντίθετα, θεωρείται αρνητική η περιορισμένη κινητικότητα των φοιτητών.

Αποτελέσματα

- α) Δεδομένης της απεργίας δεν κατέστη δυνατόν για την επιτροπή να επαληθεύσει το βαθμό της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης μέσω της άμεσης επαφής της με τους φοιτητές. Από την πλευρά του Τμήματος εκφράζεται σχετική ικανοποίηση με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, παρ' ότι οι πρώτοι τίτλοι σπουδών του Τ.Ι.Γ.Φ. θα απονεμηθούν το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2013-14. Το ίδιο ισχύει για το ποσοστό επιτυχίας – αποτυχίας της εκπαίδευσης, όπως και για την αιτιολογία τους.

- β) Δεδομένου ότι το Τ.Ι.Γ.Φ. άρχισε να λειτουργεί το 2010, δεν υπάρχουν ακόμη επαρκή στοιχεία για μία ακριβή εκτίμηση του χρόνου σπουδών για την απόκτηση πτυχίου.
- γ) Από την συνέντευξη με τους αποφοίτους του Τμήματος, η επιτροπή θεώρησε πολύ θετική την προσπάθεια του Τμήματος να συνάψει δημιουργικές σχέσεις μεταξύ της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και του πανεπιστημίου. Οι ερωτηθέντες φοιτητές επέδειξαν στην επιτροπή το ενδιαφέρον τους και την ικανοποίησή τους σχετικά με τα μαθήματα που διδάχθηκαν στο Τ.Ι.Γ.Φ.

Βελτιώσεις

- α) Μετά τη μελέτη εσωτερικής αξιολόγησης του Τ. Ι.Γ.Φ και τη συνέντευξη με τους καθηγητές του Τμήματος, η επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη πολυάριθμων ελλείψεων σε επίπεδο διδακτικού και διοικητικού προσωπικού και υποδομών.
- Υπό αυτή την έννοια, το Τμήμα μετέφερε στην επιτροπή τα ακόλουθα αιτήματα:
- 1.Αύξηση του διδακτικού προσωπικού (τουλάχιστον μια μόνιμη θέση).**
  - 2.Αύξηση, τουλάχιστον κατά ένα άτομο, προσωπικού γραμματείας.**
  - 3.Εργαστήριο πολυμέσων.**
- β) Ως αποτέλεσμα της συνέντευξης με τους διδακτορικούς φοιτητές, η επιτροπή πιστοποίησε την ταύτιση με μερικές από τις ελλείψεις που εντόπισε το Τμήμα:
- 1. Αναγκαιότητα μιας βιβλιοθήκης με επαρκείς χώρους, ωράρια, βιβλία και εξειδικευμένα περιοδικά.**
  - 2. Διευρυμένο ωράριο της γραμματείας,** κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την αύξηση του διοικητικού προσωπικού.
  - 3. Οι διδακτορικοί φοιτητές που ερωτήθηκαν εξέφρασαν την επιθυμία τους για μαθήματα ενός πιο υψηλού επιπέδου και για πιο εξειδικευμένα θέματα.**
- γ) Η επιτροπή συστήνει την υλοποίηση των παραπάνω αιτημάτων και θεωρεί απαραίτητο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της εκπαίδευσης τη **δημιουργία μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών**. Υπάρχουν διάφοροι λόγοι που στηρίζουν αυτή την υπόδειξη:
- 1. Λόγοι ακαδημαϊκής επάρκειας:**

Μέσω του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών ο φοιτητής του Τ.Ι.Γ.Φ θα μπορούσε να ολοκληρώσει έναν πλήρη κύκλο σπουδών χωρίς την ανάγκη να προστρέχει σε άλλα ιδρύματα του εξωτερικού γι αυτό.
  - 2. Ο υψηλός αριθμός φοιτητών είναι μια κάποια εγγύηση ότι, στο μέλλον, το μεταπτυχιακό πρόγραμμα θα έχει ικανοποιητικό αριθμό φοιτητών.**

3. Το Τ.Ι.Γ.Φ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **μοναδικό Τμήμα Ισπανικής Φιλολογίας σε όλη την Ελλάδα**, μέσω ενός προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών θα ανταποκρινόταν στις σπουδές Νεοελληνικής Φιλολογίας που πραγματοποιούνται στην Ευρώπη και τη Λατινική Αμερική.
4. Το πλήρες πρόγραμμα με ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μπορεί να τραβήξει το ενδιαφέρον φοιτητών από την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή, όπου δεν υπάρχουν τέτοιες σπουδές.

Γ. Έρευνα

- α) Το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του Τμήματος έχει μια μακρά ερευνητική παράδοση, όπως διαφαίνεται από τις πολυάριθμες δημοσιευμένες εργασίες καθώς και από τη διοργάνωση συνεδρίων, επαφών και συνεργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί με άλλα ευρωπαϊκά και αμερικανικά κέντρα.
- β) Ως νέο Τμήμα έχει να αντιμετωπίσει ένα σοβαρό διδακτικό έργο, γεγονός που το υποχρεώνει να διοχετεύει μεγάλο μέρος της μελέτης και έρευνας στην παραγωγή διδακτικού υλικού και στην απόκτηση κατάλληλων μεθόδων για τη διδασκαλία της γλώσσας, του πολιτισμού και της λογοτεχνίας του ισπανόφωνου κόσμου.
- γ) Η επιτροπή εκτιμά, παρ' όλες τις δυσχέρειες και ελλείψεις που ανεφέρθησαν στην παρούσα αναφορά, τις προσπάθειες όλου του Τμήματος να διοργανώνει επιστημονικές συναντήσεις, να δημοσιεύει τα πρακτικά τους, να συνάπτει συνεργασίες με ακαδημαϊκά κέντρα και πολιτιστικά ιδρύματα της Ισπανίας και της Λατινικής Αμερικής.
- δ) Αξίζει να αναφερθεί ότι σε διάστημα 3 ετών Τ.Ι.Γ.Φ έχει οργανώσει συνέδρια (ένα παγκόσμιο συνέδριο, 5 διεθνή αναφορικά με την γλώσσα και τον πολιτισμό του ισπανόφωνου κόσμου, καθώς και 2 διεθνή συνέδρια σε συνεργασία με συναφή τμήματα). Τα πρακτικά των εν λόγω συνεδρίων και συμποσίων έχουν δημοσιευθεί.

Πραγματοποίηση έρευνας

- α) Οι αναφερθείσες επιστημονικές δημοσιεύσεις, στις οποίες θα πρέπει να προστεθεί μια μεγάλη λίστα εκδόσεων από τα διάφορα μέλη του Τμήματος, αποτελούν καρπό προσωπικού μόχθου και αφοσίωσης, δεδομένης της ανυπαρξίας ενός δεσμικού πλαισίου στήριξης στην έρευνα. Προκειμένου να επιτευχθούν τα αναφερθέντα επιστημονικά αποτελέσματα και να συνεχιστεί το ερευνητικό έργο του Τμήματος, το ίδιο έχει χαράξει τρεις σημαντικές γραμμές μελέτης και έρευνας:

1.Εφαρμοσμένη γλωσσολογία.

2.Ισπανοαμερικανική λογοτεχνία και πολιτισμός.

3.Ισπανική λογοτεχνία και πολιτισμός.

β) Η απουσία πλαισίου έρευνας παρεμποδίζει το νέο Τ.Ι.Γ.Φ να φέρει εις πέρας την ερευνητική του εργασία σε ένα πλαίσιο σαφών σχεδίων έρευνας και με την κατάλληλη οικονομική και ακαδημαϊκή στήριξη. Υπό αυτή την έννοια αξίζει να τονιστεί η οργανωτική ικανότητα της Προέδρου του Τμήματος καθώς και η αφοσίωση και αποτελεσματικότητα όλων των μελών σε αυτές τις δραστηριότητες.

γ) Δεδομένης της απουσίας προγραμμάτων έρευνας, το Τμήμα έχει αναζητήσει διαφορετικές διαδικασίες (πρόγραμμα ERASMUS, συνεργασίες με πανεπιστήμια και ιδρύματα εθνικά και αλλοδαπά) για τα ερευνητικά του σχέδια. Έτσι, για παράδειγμα, υπάρχουν σχέσεις συνεργασίας, εκτός από το πρόγραμμα ERASMUS, με πανεπιστήμια και κέντρα κύρους όπως το πανεπιστήμιο Complutense de Madrid ή τα πανεπιστήμια Alcalá de Henares, Salamanca και Nebrija. Το Τμήμα βρίσκεται σε επαφή με άλλα τμήματα φιλολογίας του Αυτόνομου Πανεπιστημίου της Μαδρίτης και του Πανεπιστημίου του Pecs στην Ουγγαρία, καθώς και με το Πανεπιστήμιο Michoacana de San Nicolás de Hidalgo του Μεξικού. Η μόνη χρηματοδότηση που γνωρίζει η επιτροπή αξιολόγησης του Τ.Ι.Γ.Φ είναι αυτή που προέρχεται από το Ε.Κ.Π.Α.

Αξίζει να σημειωθεί η προσπάθεια του Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας να συνάψει σχέσεις συνεργασίας με οργανισμούς όπως το Instituto Cervantes και τα πολιτιστικά τμήματα των πρεσβειών της Ισπανίας του Μεξικού και της Ουραγουάης. Το μόνο πρόγραμμα που υλοποιείται με χρηματοδότηση ξένη προς το πανεπιστήμιο είναι αυτό που το τμήμα πραγματοποιεί σε συνεργασία με άλλα τμήματα ξένων φιλολογιών και η χρηματοδότησή του προέρχεται από το Υπουργείο Παιδείας και η πραγματοποίησή του εντάσσεται στο πλαίσιο ενός προγράμματος του Πανεπιστημίου Αθηνών για το «Σύστημα αξιολόγησης και πιστοποίησης γλωσσομάθειας».

Αποτελέσματα

α) Λαμβάνοντας υπόψη, αφενός τις ελλείψεις στα παραπάνω δύο σημεία, και αφετέρου το νεοσύστατο χαρακτήρα του Τμήματος που καθιστά αδύνατη, επί του παρόντος, την αξιολόγηση του μελλοντικού αντίκτυπου των δημοσιεύσεών του, η επιτροπή δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να αποφανθεί και παραπέμψει στις δύο προηγούμενες ενότητες.

Βελτιώσεις

α) Όσον αφορά τις βελτιώσεις, παραπέμπουμε στις συστάσεις της επιτροπής, όπως αυτές αναφέρονται στην ενότητα «Εκπαίδευση».

β) Αναφορικά με τις πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει το Τμήμα ως προς την έρευνά του, η επιτροπή παραπέμπει στις βελτιώσεις που προτείνονται στην ενότητα «Πρόγραμμα σπουδών και εκπαίδευση».

Δ. Λοιπές υπηρεσίες

α) Η επιτροπή, αφού διαπίστωσε αρκετές ελλείψεις, όπως αυτές προαναφέρονται στην παρούσα έκθεση, καθώς και τις ακαδημαϊκές, οργανωτικές και διαχειριστικές υποχρεώσεις που θα πρέπει να διευθετηθούν με τα περιορισμένα μέσα τα οποία διαθέτει το Τμήμα, μπορεί μόνο να παραπέμπει στα σχέδια βελτίωσης που έχουν προταθεί, τόσο από την εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος, όσο και από τα μέλη της εξωτερικής επιτροπής. Κατά τη γνώμη της παρούσας επιτροπής είναι αδύνατον να προσφερθούν νέες υπηρεσίες στους φοιτητές ή στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

β) Ένα μονοπρόσωπο όργανο γραμματειακής υποστήριξης είναι απολύτως ανεπαρκές. Ένα μόνον άτομο με το βαθμό του διοικητικού γραμματέα καλείται να εξυπηρετήσει έναν αριθμό φοιτητών που υπερβαίνει τους 100. Παρά τα υπάρχοντα συστήματα πληροφορικής, η διαδικασία των εγγραφών, η οποία διεξάγεται κάθε εξάμηνο είναι διπλή, γεγονός που σημαίνει τον διπλασιασμό του όγκου εργασίας, τόσο για το Τμήμα όσο και γενικότερα. Επιπλέον, η γραμματεία του τμήματος είναι υπεύδυνη για την σύνταξη των πρακτικών των συνελεύσεων, την οικονομική διαχείριση, την εκτύπωση των βαθμών των διαγωνισμάτων, την διαχείριση των προγραμμάτων Erasmus (παρόλο που υπάρχει αρμόδιο τμήμα για τα προγράμματα ERASMUS). Στην παρούσα φάση, η γραμματεία υποχρεούται να διαχειρίζεται δύο προγράμματα σπουδών: το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών που σχετίζεται με το προγενέστερο Τμήμα, καθώς και το τρέχον πρόγραμμα του Τμήματος Ισπανικής γλώσσας και Φιλολογίας.

γ) Αφού συναντήθηκε με τα μέλη του Τμήματος (καθηγητές και διδακτορικούς φοιτητές) η επιτροπή διαπίστωσε ότι η βιβλιοθήκη δεν καλύπτει τις ανάγκες καθηγητών και φοιτητών από άποψη ωραρίου καθώς και χώρου.

Αποτελέσματα

α) Όσον αφορά το πόρισμα η επιτροπή παραπέμπει στις προηγούμενες ενότητες.

Βελτιώσεις

α) Δεδομένων των προαναφερθέντων στις ενότητες Α, Β και Γ, η επιτροπή περιορίζεται στο να επαναλάβει τις συστάσεις που έχουν ήδη γίνει όσον αφορά την αύξηση του διοικητικού προσωπικού, καθώς και την επέκταση των υποδομών του Τμήματος και ειδικώς της βιβλιοθήκης.

β) Η επιτροπή δεν μπορεί να βεβαιώσει για τον εάν έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες σχετικά με αυτά τα ζητήματα.

Συνεργασία με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς

α) Από τις συνεντεύξεις με τους καθηγητές, προκύπτει ότι κάποια μέλη του Τμήματος προωθούν δραστηριότητες σε συνεργασία με φορείς κοινωνικού και πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα, ινστιτούτα, πρεσβείες και λοιπά πολιτιστικά κέντρα.

Ε. Στρατηγικό σχέδιο, προοπτικές βελτίωσης και αντιμετώπιση πιθανών ανασταλτικών παραγόντων

α) Η επιτροπή θεωρεί ως ανασταλτικούς παράγοντες για την ακαδημαϊκή και ερευνητική πορεία του Τμήματος τις ελλείψεις σε επίπεδο προσωπικού, υποδομών, καθώς και διαχείρισης, οι οποίες παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της αξιολόγησης. Η επιτροπή διαπίστωσε το ενδιαφέρον του Τμήματος να καταστήσει δυνατή την επαφή και τη συνεργασία φοιτητών και καθηγητών με ευρωπαϊκά και αμερικανικά πανεπιστήμια, να προσαρμόσει το πρόγραμμα σπουδών και την έρευνά του βάσει των προτύπων που ισχύουν σε αυτές τις χώρες. Η έλλειψη συμβατότητας μεταξύ του ελληνικού συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης και των διεθνών προτύπων επηρεάζει αρνητικά την σωστή εξέλιξη του Τμήματος, μακροπρόθεσμα.

β) Όσον αφορά τα βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα σχέδια βελτίωσης, το Τ.Ι.Γ.Φ. τονίζει την ανάγκη να συμπεριληφθούν νέα μαθήματα στο πρόγραμμα σπουδών, να εκσυγχρονιστούν οι μέθοδοι διδασκαλίας και να προσληφθεί επιπλέον διδακτικό προσωπικό. Επίσης, η επιτροπή συμφωνεί με την πρόταση του Τμήματος, όσον αφορά τη βελτίωση και διεύρυνση των συνεργασιών με ξένα ερευνητικά κέντρα. Επιπλέον, η επιτροπή αξιολόγησης βλέπει πολύ θετικά την ανάγκη προώθησης ενός προγράμματος μεγαλύτερης κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού που στόχο θα έχει την ανταλλαγή διδακτικών και ερευνητικών εμπειριών με κέντρα και ιδρύματα που ειδικεύονται στη μελέτη και έρευνα της Ισπανικής γλώσσας και φιλολογίας. Για αυτούς τους λόγους, η επιτροπή αναγνωρίζει τις προσπάθειες προσαρμογής που έχει καταβάλει το Τμήμα, όπως για παράδειγμα την εναρμόνισή του με τη συνθήκη της Μπολόνια, καθώς και τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην επιστημονική συνεργασία με άλλες ερευνητικές και διδακτικές ομάδες στον ίδιο τομέα.

γ) Επιπροσθέτως, η επιτροπή θεωρεί αναγκαίο, σύμφωνα με τους σκοπούς του Τ.Ι.Γ.Φ., όπως αυτοί διατυπώθηκαν στην εσωτερική του αξιολόγηση, να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών που, αφενός μεν, θα δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να ολοκληρώσουν την ακαδημαϊκή τους κατάρτιση στα πλαίσια Τ.Ι.Γ.Φ. και, αφετέρου, θα συμβάλει θετικά λόγω της αύξησης των απαιτήσεων, στο επιστημονικό και διδακτικό επίπεδο όλου του Τμήματος.

- δ) Η επιτροπή θεωρεί ότι η δημιουργία ενός τέτοιου μεταπτυχιακού προγράμματος μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς αυτό θα αποτελέσει κέντρο αναφοράς και προσέλκυσης όλων όσων ενδιαφέρονται για την γλώσσα και τον πολιτισμό του ισπανόφωνου κόσμου, προερχόμενοι από γειτονικές χώρες, στις οποίες δεν προσφέρονται επί του παρόντος φιλολογικές σπουδές σχετικές με αυτό το αντικείμενο.
- ε) Η επιτροπή αντιλαμβάνεται ότι μέσω της δημιουργίας Τ.Ι.Γ.Φ., καθώς και ενός μελλοντικού μεταπτυχιακού προγράμματος πάνω στη γλώσσα και τον ισπανοαμερικανικό πολιτισμό, το Πανεπιστήμιο Αθηνών επιθυμεί να καλύψει το αδικαιολόγητο κενό που έχει δημιουργηθεί από την έλλειψη, σε όλο τον ελληνικό χώρο ανώτατης εκπαίδευσης, σπουδών σχετικών με μια γλώσσα και τους πολιτισμούς τέτοιου εύρους και σημασίας σε όλο τον κόσμο.

Z. Τελικά συμπεράσματα και προτάσεις της επιτροπής

- α) Όπως προκύπτει από τις παραπάνω ενότητες, η επιτροπή διαπίστωσε κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης μερικά **αρνητικά σημεία** σε σχέση με την ανάπτυξη και τη μελλοντική εξέλιξη του Τ.Ι.Γ.Φ.. Κάποια από αυτά σχετίζονται με προφανείς ελλείψεις λόγω του νεοσύστατου χαρακτήρα του τμήματος (3 χρόνια λειτουργίας) και, αφετέρου, με την έλλειψη γενικού σχεδιασμού σχετικά με τη στήριξη της έρευνας. Αυτές οι ελλείψεις έχουν επιπτώσεις στα ακόλουθα:
1. **Ελλείψεις διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού.** Για αυτό το σκοπό, η επιτροπή αξιολόγησης συστήνει την αύξηση των μελών ΔΕΠ αναλογικά με τον αυξημένο αριθμό των φοιτητών, ώστε να είναι σε θέση να καλύψουν τις ανάγκες τους, και να ανταπεξέλθουν στο ερευνητικό έργο που ήδη διεξάγεται ή που έχει προγραμματιστεί από το τμήμα.
  2. **Διοικητικό προσωπικό.** Επίσης, η επιτροπή θεωρεί ότι ένα μονοπρόσωπο όργανο γραμματειακής υποστήριξης για την εξυπηρέτηση ενός μεγάλου όγκου ακαδημαϊκών υποχρεώσεων, φοιτητών καθώς και διδακτικού προσωπικού είναι σαφώς ανεπαρκές. Γι' αυτό το λόγο, προτείνει την παραχώρηση στο τμήμα ενός τουλάχιστον ακόμη διοικητικού υπαλλήλου.
  3. **Απουσία ερευνητικών προγραμμάτων** τα οποία να έχουν ορισθεί με σαφήνεια, καθώς προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών. Η επιτροπή προτείνει ως μέσο αντιμετώπισης αυτών των ελλείψεων την άμεση δημιουργία προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών.
  4. **Εργαστήριο γλωσσών.** Η επιτροπή θεωρεί επιτακτική και απολύτως αναγκαία την εγκατάσταση ενός σύγχρονου εργαστηρίου γλωσσών που να προσφέρει όλες τις τελευταίες οπτικοακουστικές δυνατότητες, δεδομένου ότι ήδη υπάρχουν το αναγκαίο προσωπικό καθώς και η τεχνική υποδομή.

α) Η επιτροπή αξιολογεί πολύ θετικά την πρόθεση, καθώς και την δυνατότητα του τμήματος ώστε να τελειοποιήσει τις διδακτικές και ερευνητικές του δραστηριότητες. Αξίζει να σημειωθούν οι ακόλουδες προσπάθειες:

1. **Εκσυγχρονισμός των μεθόδων διδασκαλίας της γλώσσας.**

2. **Ικανότητα και διάθεση εκ μέρους του διδακτικού προσωπικού ώστε να εκσυγχρονιστούν και να βελτιωθούν οι μέθοδοι διδασκαλίας καθώς και τα ερευνητικά τους προγράμματα.** Πέντε εκ των οκτώ μελών είναι νέοι καθηγητές. Η επιτροπή διαπίστωσε ότι όλα τα μέλη του Τ.Ι.Γ.Φ. διαθέτουν την ικανότητα και τον απαιτούμενο ενθουσιασμό ώστε να αλλάξουν και να βελτιώσουν τις μεθόδους σπουδών, διδασκαλίας και έρευνας. Επίσης, η επιτροπή αξιολογεί πολύ θετικά τις προσπάθειες που κάνουν τα μέλη του Τμήματος, συχνά χωρίς τη στήριξη του Ιδρύματος, ώστε να πραγματοποιήσουν επαφές με σκοπό μελλοντικές συνεργασίες με άλλα διδακτικά και ερευνητικά κέντρα, όσον αφορά την ισπανική γλώσσα και τον πολιτισμό του ισπανόφωνου κόσμου. Για όλα αυτά, η επιτροπή προτείνει την ένθερμη υποστήριξη αυτού του νέου τμήματος, **μοναδικού στον ελλαδικό χώρο**, το οποίο θεωρεί ότι έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει μια μελλοντική ακαδημαϊκή, ερευνητική και πολιτιστική δράση όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

β) Η επιτροπή θεωρεί ότι εφόσον ξεπεραστούν οι ελλείψεις οι οποίες διαπιστώθηκαν και υιοθετηθούν οι συμβουλές αυτής της επιτροπής, το Τ.Ι.Γ.Φ., για όλους τους λόγους οι οποίοι προαναφέρθηκαν, μπορεί να διασφαλίσει σε ικανοποιητικό βαθμό την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρει.

Εν κατακλείδι, η αξιολόγηση του Τ.Ι.Γ.Φ. είναι αντικειμενικά πολύ θετική.

Τα Μέλη της Επιτροπής

Ονοματεπώνυμο

1. Καθηγητής Antonio Melero Bellido
2. Καθηγητής Κωσταντίνος Δημάδης
3. Καθηγητής Ángel Martínez Fernández
4. Καθηγητής Χαράλαμπος Συμεωνίδης